

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж4 79/22
29.6.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Драгице Попеску, чланова већа, у парници тужиоца АА, из ..., ул. ... бр. ..., чији је пуномоћник Светлана Струнић, адвокат из Београда, ул. Голубачка бр. 7/1, против туженог Друштва за новинско издавачку делатност "DAN GRAF" доо Београд, ул. Алексе Ненадовића бр. 19, чији је пуномоћник Невена Дробњаковић, адвокат из Београда, ул. Влајковићева бр. 28, ради заштите ауторских права, вредност предмета спора 54.570,00 динара, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П4 197/20 од 15.3.2022. године, у седници одржаној 29.6.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П4 197/20 од 15.3.2022. године, у ставу првом, другом и четвртм изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ жалба туженог изјављена против става трећег изреке пресуде Вишег суда у Београду П4 197/20 од 15.3.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 197/20 од 15.3.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је утврђено да је тужени повредио ауторско право тужиоца на тај начин што је на интернет порталу <http://danas.rs/>, чији је издавач тужени, као илустрацију текста „...“ од дана ... године, неовлашћено јавно саопштио, у измењеној и непотпуној форми фотографију тужиоца „...“, на начин који омогућује појединцу индивидуални приступ ауторском делу са места и у време које он одабере, без назначења имена тужиоца као аутора фотографије. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете плати: на име накнаде неимовинске штете због

повреде моралног права аутора и то права на назначење имена аутора износ од 15.000,00 динара, на име накнаде неимовинске штете због повреде моралног права аутора и то права на заштиту интегритета дела износ од 15.000,00 динара и на име накнаде имовинске штете због повреде имовинског права аутора и то права на јавно саопштавање, укључујући интерактивно чињење дела доступним јавности износ од 17.649,00 динара, све са законском затезном каматом почев од дана 15.3.2022. године као дана пресуђења па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца да му тужени на име накнаде имовинске штете због повреде имовинског права аутора и то права на јавно саопштавање, укључујући интерактивно чињење дела доступним јавности, исплати преко досуђеног, а до траженог износа, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 37.612,00 динара динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до исплате.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено изјавио тужени, побијајући је у целости због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио.

Испитујући првостепену пресуду у смислу одредбе чл. 386 Закона о парничном поступку-ЗПП ("Службени гласник РС" бр.72/11, 49/13-одлука Уставног суда, 74/2013-одлука Уставног суда, 55/14, 87/18 и 18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба туженог делом недозвољена, а делом неоснована.

Првостепени суд није учинио битне повреде одредаба парничног поступка из чл. 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП-а, на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности. Пресуда нема недостатака због којих се не може испитати, наиме у њој су наведени сви разлози о битним чињеницама, те наведени разлози нису нејасни и противречни док о битним чињеницама не постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини исправа и самих тих исправа, па не стоје наводи жалбе туженог о наводно почињеној битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а.

С обзиром на то да тужени жалбом побија и део одлуке којим је одбијен тужбени захтев, исти за подношење жалбе у односу на став трећи изреке ожалбене пресуде нема правни интерес, па је његова жалба, у том делу, одбачена као недозвољена, ставом другим изреке ове пресуде, на основу одредбе члана 401 тачка 1 у вези члана 378 став 3 ЗПП-а.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, тужилац је аутор фотографије "ББ", која је настала .... године када је тужилац био запослен у "Политици", али је фотографија настала ван радног односа, током пробе цез оркестра Радио телевизије Србије у Радио Београду. На фотографији је ББ како диригује. Првобитно је фотогрефија тужиоца објављена дана ... године у оквиру текста "... " на интернет-порталу <http://politika.rs/>, којом приликом је објављено име тужиоца као аутора. Фотографија чији је тужилац аутор објављена је без сагласности тужиоца на интернет-порталу туженог <http://danas.rs/> дана .... године, као илустрација текста "... " без назначења имена аутора, у измењеној форми у односу на оригиналну фотографију тако што је кропована – исечен је део торза ББ, те фотографија приказује бисту ББ, док је доњи део фотогрифије (лева рука) уклоњен. Фотографија је уклоњена са сајта туженог, тако да се на истом налазила до 16.12.2019. године.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, првостепени суд је закључио да је тужени без сагласности тужиоца као аутора јавно саопштио тужиочево ауторско дело фотографију "ББ" и то тако што је исту објавио на свом интернет-порталу <http://danas.rs/> без назначења имена аутора и у непотпуној форми – скраћивањем фотографије у доњем делу - "кроповањем" тако да се на фотографији не види лева рука ББ, па је тужени тиме повредио морална и имовинска права тужиоца као аутора, због чега је дужан да тужиоцу накнади причињену имовинску и неимовинску штету, на основу чл. 2, 9, 15, 16, 17, 19, 30, 43, 98, 102, 205. Закона о ауторском и сродним правима ("Службени гласник РС" број 104/09, 99/11, 119/12 и 29/16 - одлука Уставног суда). Одлуку о висини накнаде имовинске штете због неовлашћеног јавног саопштавања текста донео је на основу ценовника Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије (УЛУПУДС).

У складу са одредбом члана 15. Закона о ауторском и сродним правима, који је важио у време извршене повреде права, аутор има искључиво право да његово име, псеудоним или знак буду назначени на сваком примерку дела, односно наведени приликом сваког јавног саопштавања дела, изузев ако је то, с обзиром на конкретни облик јавног саопштавања дела, технички немогуће или нецелисходно.

Одредбом члана 17. тачка 1-3. истог закона, прописано је да аутор има искључиво право да штити интегритет свог дела, и то нарочито да се супротставља изменама свог дела од стране неовлашћених лица; да се супротставља јавном саопштавању свог дела у измењеној или непотпуној форми, водећи рачуна о конкретном техничком облику саопштавања дела и доброј пословној пракси и да даје дозволу за прераду свог дела.

Одредбом члана 19. став 1. и 2. Закона о ауторском и сродним правима је прописано да аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела, а за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада ако законом или уговором

није друкчије одређено.

Одредбом члана 98. став 1. Закона о ауторском и сродним правима је прописано да ако је аутор створио дело током трајања радног односа извршавајући своје радне обавезе, послодавац је овлашћен да то дело објави и носилиц је искључивих имовинских права на његово искоришћавање у оквиру своје привредне делатности у року од пет година од завршетка дела, ако општим актом или уговором о раду није другачије одређено. Аутор има право па посебну накнаду зависно од ефеката искоришћавања дела. Ставом 2. истог члана прописано је да аутор дела створеног у радном односу задржава на том делу сва ауторска права осим права из става 1. овог члана. Ставом 3. истог члана прописано је да после истека рока из става 1. овог члана искључива имовинска права на делу стиче аутор.

Одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, "Службени лист СРЈ" број 31/93 и "Службени лист СЦГ" број 1/03-Уставна повеља и "Службени гласник РС" број 18/20), прописано је да за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица као и за страх суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете као и у њеном одсуству. Ставом 2. наведеног члана је прописано да ће приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и висини њене накнаде, суд водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

По оцени овог суда, правилно је становиште првостепеног суда када је утврдио да је тужени повредио тужиочево ауторско право јер је неовлашћено јавно саопштио тужиочево ауторско дело, односно фотографију "ББ", због чега је дужан да му исплати накнаду, у смислу одредби члана 19. Закона о ауторском и сродним правима, при чему је висина накнаде наведене имовинске штете тужиоца правилно одмерена сходно ценовнику Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије (УЛУПУДС) имајући у виду да за интернет и друге електронске облике приказивања у сврху онлине издања штампаних и електронских медија аутору припада 150 бодова/евра, што у динарској противвредности износи 17.649,00 динара, а који износ се наплаћује по (започетој) години коришћења.

Такође, у ситуацији када је тужени на свом интернет-сајту објавио предметну фотографију тужиоца без назнаке имена тужиоца, као аутора, у непотпуној, односно скраћеној форми, иако је овакав облик јавног саопштавања дела технички то омогућавао, тужилац има право на накнаду нематеријалне штете због повреде права на назначење имена и на заштиту интегритета дела, као вида остварења и заштите моралних права аутора, у складу са одредбама

члана 15. и 17. Закона о ауторском и сродним правима.

Висина правичних накнада, за повреду права на назначење имена и за повреду права на заштиту интегритета дела у износ од по 15.000,00 динара је, по оцени Апелационог суда, правилно одмерена, на основу члана 200. Закона о облигационим односима, имајући у виду да је првостепени суд правилно ценио све околности случаја, између осталог и чињенице да је тужилац професионални фотограф, да се тим занимањем бави као самостални фотограф и да свакој фотографији посвећује посебну пажњу, као и да је првостепени суд имао у виду степен и врсту промена које су на фотографији настале, па је нашао да исте оправдавају досуђивање накнада, које су адекватне значају повређеног добра, циљу коме служе и друштвеној сврси обештећења, те представљају одговарајуће сатисфакције тужиоцу.

Правилна је и одлука првостепеног суда о камати на досуђене износе, у смислу одредбе члана 277. Закона о облигационим односима. Стога је ожалбена пресуда у ставу првом и другом потврђена, те је донета одлука као у ставу првом ове пресуде.

Неосновани су жалбени наводи туженог да је тужени као аутор фотографије дело створио током трајања радног односа у Дневном листу Политика и то извршавајући своје радне обавезе, те да му у складу са чл. 98. ст. 1. Закона о ауторским и сродним правима не припада накнада јер је носилац искључивих имовинских права послодавац. Наиме, наведеним чланом прописано је да је послодавац носилац имовинских права на искоришћавање ауторског дела у оквиру своје привредне делатности у року од пет година од завршетка дела, док став трећи истог члана прописује да после истека рока из става 1. овог члана искључива имовинска права на делу стиче аутор. Имајући у виду да је фотографија први пут објављена на интернет-порталу <http://politika.rs/> дана ... године, те да је након тога фотографија неовлашћено објављена на интернет-порталу туженог дана ... године, јасно је да је рок од пет година протекло и да тужилац има искључива имовинска права на делу.

Поред тога, предметну фотографију тужилац није сачинио извршавајући своје радне обавезе, већ је шест година пре првог објављивања фотографисао ББ током пробе цез оркестра Радио телевизије Србије у Радио Београду.

Неосновани су и жалбени наводи туженог да првостепени суд није образложио на основу чега је дошао до закључка да је баш ценовник УЛУПУДС-а адекватан параметар за одређивање накнаде јер се поменути ценовник односи на уметничке фотографије (што по мишљењу туженог спорна фотографија није), а не на сваку врсту фотографије, те да цена фотографије зависи од тога по којој цени је одређени фотограф спреман да уступи своја имовинска права на фотографији, али и од тога колико је онај коме се фотографија уступа спреман да плати. Наиме, овај суд као другостепени налази да дефиниција уметничке фотографије УЛУПУДС-а посебно набраја неке

видове уметничке фотографије док се спорна фотографија која приказује једног од наших најпознатијих џез музичара, диригента, композитора и оснивача првог биг бенда у послератној Србији док диригује, а који због својих година (...) више не ради, има уметничну и историјску вредност и може се подвести под напред поменути дефиницију као фотографско дело саткано од ликовних елемената сагласно општим принципима естетике.

Са друге стране, фотографија која је на интернет-порталу туженог објављена је исечена са доње стране, те се диригенту не види друга рука којом диригује, чиме је измењен контекст и значај фотографије. Стога је првостепени суд исправно одредио вредност фотографије неузимајући у обзир прост закон понуде и потражње на тржишту на којем тужилац обавља делатност, већ је вредност фотографије утврдио на основу њеног значаја и званичног ценовника еминентног удружења.

Неосновани су и жалбени наводи туженог да првостепени суд није утврдио да ли је тужилац уопште претрпео душевне болове а да је тужиоцу досудио наканду на име нематеријалне штете.

Наиме, у складу са чланом 200. ЗОО-а и чланом 232. ЗПП-а, који прописује да ако се утврди да странци припада право на накнаду штете, на новчани износ или на заменљиву ствар, а висина износа, односно количина ствари не може да се утврди или би могла да се утврди само са несразмерним тешкоћама, суд ће висину новчаног износа, односно количину заменљивих ствари да одреди по слободној оцени, имајући у виду исказ тужиоца у којем је навео да му је означавање имена аутора поред предметне фотографије од великог значаја јер је у питању фотографија која има јединствен историјски и документарни карактер, те да се осећао понижено и да је био повређен начином на који је тужени реаговао када му се обратио због кршења закона о ауторским правима и због сечења фотографије односно када се тужени веома непристојно односио према њему и порицао било какву одговорност, првостепени суд је на свеобухватан и детаљан начин утврдио да је тужилац претрпео душевне болове, те је на основу слободне оцене утврдио висину накнаде нематеријалне штете водећи рачуна о значају повређених добара и циљу коме служе те накнаде, као и да се истим не погодује тежњама које нису спојиве са природом и друштвеном сврхом моралне сатисфакције.

Апелациони суд је ценио и остале наводе жалбе туженог, али их посебно не образлаже применом овлашћења из члана 396. став 1. и 2. ЗПП-а, имајући у виду да нису од утицаја на доношење другачије одлуке у овој правној ствари.

Одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу четвртном изреке побијане пресуде донета је у складу са одредбама члана 153. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду вредност предмета спора и успех тужиоца у спору, због чега је потврђена, те је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 37.612,00 динара и

то: за састав тужбе у износу од 9.000,00 динара, за приступ пуноћника на два одржана рочишта у износу од по 10.500,00 динара, као и на име судских такси на тужбу и одлуку у износу од по 3.806,00 динара, све одмерено према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката важећој у време доношења одлуке о трошковима поступка, као и према Таксеној тарифи у време настанка таксене обавезе, са законском затезном каматом почев од извршности пресуде па до исплате у складу са одредбом члана 277 став 1 и 324 ЗОО.

Из наведених разлога, на основу члана 390. и 401. тачка 2 ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке пресуде.

С обзиром да тужени није успео у другостепеном поступку о његовом захтеву за накнаду трошкова другостепеног поступка је на основу одредбе члана 165. став 1. у вези члана 153. ЗПП-а одлучено као у ставу трећем изреке пресуде.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић